

det Materiale, hvormed man hidtil har dæmpet Sandflugten, nemlig ved Sandhjelme, saa er det en Kjendsgjerning, at denne Plante isjølge sin Natur kun kan trives og udvikles, hvor Sandet er i Bevægelse, hvor Vinden bestandig tilfører nye Sandlag, som give de opfydende Planter en ny Jordbund at udvikle sig i. Det er altsaa i Nærheden af Havet, hvor denne Plante hører hjemme, og hvor dens Anvendelse er saa hensigtsmæssig, at man maa sige, at den er som skabt for Forholdene; men kommer man ind til den store brede Landkult, hvor Sandflugten forlængst har været dæmpet, viser det sig, at der ophører Sandhjelmen at være praktisk anvendelig. Alligevel anvendes den endnu stadigt der, men efter min Overbevisning og Paastand er det paa urette Sted; den kan ikke trives der, men gaar paa mange Steder ud. Følgen deraf er, at dæmpede Klitter blæse op paany, og at deres Reparation bliver et Arbejde, der stadig maa gjøres om, og hviler som en trykkende Byrde paa Sognene og paa Statskassen. Paa saadanne Steder har Erfaringen viist, at der kun er eet af de forsøgte Materialer, som er varigt og hensigtsmæssigt, og det er Dækning med afhugget Lyng. Dermed følger i Almindelighed det saafaldte Næmms, der er en Lavart, som trives i det mest brændende Sand og meget hurtigt danner et Tæppe over Sandet, hvor der saa udvikler sig en temmelig kraftig Klit-Vegetation, hvorunder Sandet maa anses for fuldstændig dæmpet. Men Lyngen koster noget mere end Sandhjelmen; det vil paa sine Steder løbe op til det Dobbelte, men paa den anden Side er det varigt, hvorimod Sandhjelmen ikke er varigt. Man har mange Gange efter 3—4 Aars Forløb maattet plante efter, og det, jeg fremhævede som betænkeligt ved et saa upaalideligt Dæmningsmateriale, var, at, naar der periodisk, efter en kortere eller længere Narvætte, indtraadte eiendommelig uheldige Veirforhold for Klitterne, navnlig vedvarende tørt og stormfuldt Veir, saa kunde de i kort Tid blive saa særdelevne, at det faktisk vilde være fuldstændig umuligt at standse Sandflugten, idet man er ude af Stand til at tilveiebringe det dertil fornødne Materiale saavel Sandhjelmen som Lyng. Under saadanne Forhold vilde hverken Regjeringen eller Folkethinget eller nogen som helst Magt paa Jorden kunne forhindre, at Sandflugten kunde tage Overhaand og gaa ud over de dyrkede Egne. Det har ikke været Tilfældet i de senere Aar; men derfor skulle vi ikke undlade at fæste vor Opmærksomhed paa Forhold, der kunne være saa skjebnesvangre i deres Følger. Naar det ærede Medlem for Ringkjøbing Amts 1ste Valgkreds (Christian Jensen) yttrede, at de Forhold, jeg havde omtalt i Gaar, dog vistnok maatte være fra en forsvunden Tid, saa er det ganske vist, at, da jeg talte om Herculanium og Pompeii, talte jeg om Ting, der ligge forud for hans Erfaring, og om

de hos os tilstedeværende Forhold, som bleve sammenlignede dermed, gjaldt det Samme; men jeg har dog tillige paavist, at ogsaa de Erfaringer, som vi gjøre den Dag i Dag, vise, hvilke Ulykker der kunde afstedkommes, naar Sandflugten tager Overhaand. Saadanne Ulykker, som ere indtrufne i senere Tider, ere skete, fordi man ikke i Tide har væbnet sig imod Jaren. Det er ikke stort længer tilbage, end min Levetid naaer, at Kirken i mit nuværende Sogn blev nedrevet, fordi hele Sognet var drevet øster efter af Sandflugt, og man ser paa hele Strækningen fra Thorup Kirkes Ruin ned til Jærgegaarden 1, 2 indtil 3, 4 Qvarter Sand oven paa den fede Muld, som vore Forfædre have pløiet, men hvor der nu kun er magre Sandjorder. Disse Udelæggelser gaa ikke saa langt tilbage i Tiden. Men, som sagt, hvad jeg paatalte i Gaar, var ikke de Ulykker, som i dette Dieblit finde Sted, men de Ulykker, som vi kunne befrygte, naar vi ikke sørge for at faae Klitterne dæmpede paa en saadan Maade, at mulige indtrædende uheldige Naturforhold ikke kunne fremkalde saadanne Sandflugtsudelæggelser, som have fundet Sted i tidligere Tider; — ikke blot til en enkelt Tid, thi vi kunne forfølge Sporene af talrige Sandflugtsperioder, endog tilbage til Stenalderen. Det kan ved ubedragelige Kjendsgjerninger paavises, at lige fra den Tid indtil vor Tid har der været Sandflugtsperioder, i hvilke store Landstrækninger ere blevne ødelagte, og det er dog ikke Bagateller, naar saaledes hele Sogne ere blevne fordrevne af Sandflugt. Saaledes er ogsaa den i mit Sogn beliggende Gaard Nystrup en to Gange af Sandflugten fordreven Gaard. Den er nu for tredie Gang opført langt inde i Landet, men dog er næsten al Jorden Vest for Gaarden ikke Andet end en Klit. Den staaer vel opført med 7 Td. Hartkorn, men jeg tvivler paa, at den virkelig svareer dertil, fordi det meste Land er ødelagt ved Sandflugten. Det er altsaa disse Forhold, som jeg skal opfordre det høie Thing og den høie Regjering til at fæste sin Opmærksomhed paa og sørge for, at man kan faae Sandflugten dæmpet paa en saa varig Maade, at man dels er sikret imod, at Veir og Naturforhold ikke atter kunne hidføre saadanne Ulykker, som i Fortiden have fundet Sted i Klitterne, og dels ogsaa lidt efter lidt kan faae Bedligelighedsbesbyrden fjernet fra Statens og Kommunens Suldre. Dette kan kun ske ved, at de Dæmningsmidler, som anvendes, ere saa solide og hensigtsmæssige, at de kunne skabe en varig Dækning; men det gjøre de nuværende Dæmningsmidler ikke, hvilket jeg er overbevist om, at enhver Autoritet, der har med denne Sag at gjøre, vil af Kjendsgjerningerne blive tvungen til at stadfæste.

Der var imidlertid et andet Punkt, som den ærede Taler kom til at berøre, der var et endnu gummere Sted for mig, nemlig Klitplantagerne eller Træplantningen i Klitterne. Det ærede Medlem udtalte sig ikke alene, som om der var gjort nok